

มหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขตจันทบุรี

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พงษ์ศักดิ์ ทองพันธุ์

12 ธ.ค. 2553

268045

ปี 2553

2553

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2552

คณะกรรมการควบคุมคุณิณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิณิพนธ์ของ พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ จบันี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณิณิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิณิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ)

คณะกรรมการสอบคุณิณิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิศเรศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล จริตควร)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณิณิพนธ์จบันี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาคุณิณิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี แยมกลีกร)

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนคุณภินิหาร ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
และมูลนิธิ ดร.สายหยุด จำปาทอง ประจำปี พ.ศ.2551

ประกาศคุณูปการ

คุณนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง
จากรองศาสตราจารย์ ดร.สร สุนทรายุทธ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ
กรเพชรปณี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ตลอดจน
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น จนทำให้งานวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ในกระบวนการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยได้มีโอกาสขอรับการสัมภาษณ์จาก
ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
และการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งทุกท่านได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี นอกจากนี้
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ยังผ่านการตรวจพิจารณาจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์
และเชี่ยวชาญ ด้านการบริหารระดับอุดมศึกษา ด้านภาวะผู้นำ และด้านการวัดและประเมินผล
โดยทุกท่านมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป (รายชื่อในภาคผนวก ข)
ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่านอธิการบดี
และคณะผู้บริหาร รวมทั้งตัวแทนบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายปฏิบัติการ ในสังกัดมหาวิทยาลัย
ราชภัฏ จำนวน 40 แห่งทั่วประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวก
ให้ความร่วมมือ และอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจนทำให้การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูล
ครบถ้วนสมบูรณ์ตามกรอบของการวิจัยที่กำหนด

นอกจากความทุ่มเทและมุ่งมั่นส่วนตัวเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุน
ทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มูลนิธิ ดร.สายหยุด จำปาทอง และมหาวิทยาลัย
บูรพา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การศึกษานี้สำเร็จลงได้ตามเงื่อนไขเวลาของหลักสูตร

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ พูลพงศ์ สุขสว่าง อาจารย์ประจำวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและ
วิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ขอขอบคุณเจ้าของตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย
วิทยานิพนธ์และเว็บไซต์ที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อทำวิจัยทุกท่าน

ขอขอบคุณคณะครู-อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย ขอขอบคุณบิดา
มารดา บุคคลในครอบครัวที่ให้ความรัก ให้กำลังใจรวมทั้งให้การสนับสนุนจนการดำเนินการวิจัย
สำเร็จไปได้ด้วยความเรียบร้อย

พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์

48820556: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง/ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง/ ประสิทธิภาพ

พจนานุกรม: รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (THE CAUSAL STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF THE PRESIDENT INFLUENCING EFFECTIVENESS OF RAJABHAT UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ: ทร สุนทรายุทธ, Ph.D., สุชาดา กรเพชรปณี, Ph.D. 227 หน้า. ปีพ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และวิเคราะห์ขนาดและทิศทาง ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 460 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี
2. องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดีด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยส่งผลต่อประสิทธิผลด้านผลงาน ตามการถ่วงน้ำหนักที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเติบโต และด้านความพึงพอใจในงาน ตามลำดับ
3. องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดีด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่งผลทางตรงเชิงลบต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกัน โดยส่งผลต่อประสิทธิผลด้านผลงานตามการถ่วงน้ำหนักที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านการเติบโต ตามลำดับ
4. องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดีด้านการกระตุ้นภูมิปัญญา ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยส่งผลต่อประสิทธิผลด้านผลงาน ตามการถ่วงน้ำหนักที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านการเติบโต ตามลำดับ
5. องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดีด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยส่งผลต่อประสิทธิผลด้านผลงาน ตามการถ่วงน้ำหนักที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านการเติบโต ตามลำดับ

48820556: MAJOR: DOCTOR OF EDUCATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: STRUCTURAL EQUATION MODELING/ TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP/ EFFECTIVENESS

PONGSAK TONGPANCHANG: THE CAUSAL STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF THE PRESIDENT INFLUENCING EFFECTIVENESS OF RAJABHAT UNIVERSITY THAILAND. ADVISORY COMMITTEE: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., SUCHADA KORNPETPANEE, Ph.D. 227 P. 2009.

The research aims to study 1) developing the causal structural relationship model on transformational leadership of the President influencing effectiveness of Rajabhat University 2) To analyze sizes and directions of factor of the transformational leadership of the President influencing effectiveness of Rajabhat University.

The sample groups selected to represent the population are personnel under all Rajabhat Universities 460 persons, research instrument used in this study is interview form and questionnaires. The Statistical Package program is used for data analysis of this study.

The results are summarized as follows;

1. The causal structural relationship model on transformational leadership of the President influencing effectiveness of Rajabhat University consistent with the empirical data.

2. The factor of transformational leadership of the President on Idealized influence direct positive affect on effectiveness of Rajabhat Universities Which was the opposite directive result aspect on mission Achievement mostly. The second is growth, and aspect on job satisfaction orderly.

3. The factor of transformational leadership of the President on inspiration motivation direct negative affect on effectiveness of Rajabhat Universities aspect on Mission Achievement mostly. The second is on aspect of job satisfaction, and on growth orderly.

4. The factor of transformational leadership of the President on Intellectual stimulation direct positive affect on effectiveness of Rajabhat Universities aspect on Mission Achievement mostly. The second is job satisfaction, and on growth orderly.

5. The factor of transformational leadership of the President on Individualized consideration direct positive affect on effectiveness of Rajabhat Universities aspect on Mission Achievement mostly. The second is job satisfaction, and on growth orderly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
ขอบเขตการวิจัย	14
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
ความรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ	20
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำ	24
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	42
อำนาจและอิทธิพลของผู้นำ	46
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล	52
ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
การกำหนดกรอบแนวคิดและรูปแบบเชิงทฤษฎีในการวิจัย	76
การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย.....	114
อภิปรายผล.....	118
ข้อเสนอแนะ.....	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	140
ภาคผนวก ก.....	141
ภาคผนวก ข	146
ภาคผนวก ค	149
ภาคผนวก ง	176
ภาคผนวก จ	178
ภาคผนวก ค	195
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงผลที่อาจเกิดจากการใช้อำนาจของผู้นำ	49
2 แสดงการใช้อำนาจอิทธิพลให้เหมาะสมกับโครงสร้างองค์การแสดงการใช้อำนาจ อิทธิพลให้เหมาะสมกับโครงสร้างองค์การ.....	50
3 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวน และร้อยละ (%) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	92
4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้และความโด่งของ ตัวแปรสังเกตได้	93
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้	96
6 แสดงผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	97
7 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	99
8 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการกระตุ้นภูมิปัญญา	100
9 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	101
10 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายในด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ จากแบบสอบถาม ด้านผลงานตามภารกิจ	103
11 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านความพึงพอใจในงาน	104
12 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายในด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ จากแบบสอบถาม ด้านการเติบโต	106
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝง ภายใน	107
14 ผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล ของรูปแบบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดีที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	110

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	10
2 แสดงรูปแบบเชิงทฤษฎี ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของอธิการบดีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	12
3 แสดงตัวแปรแฝง ตัวแปรสังเกตได้ และที่มาของตัวแปรสังเกตได้	13
4 แสดงภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ	31
5 แสดงพฤติกรรมผู้นำ 2 แบบ	33
6 แสดงพฤติกรรมผู้นำ 4 แบบ	34
7 แสดงภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม	36
8 แสดงภาวะผู้นำตามสถานการณ์	39
9 แสดงพัฒนาการด้านกระบวนการทัศนทฤษฎีภาวะผู้นำ	41
10 แสดงลำดับความเหมาะสมของการใช้อำนาจและอิทธิพลของอธิการบดี	51
11 แสดงผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์.....	98
12 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	99
13 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการกระตุ้นภูมิปัญญา	100
14 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายนอก ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	102
15 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ จากแบบสอบถาม ด้านผลงานตามภารกิจ	103
16 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านความพึงพอใจในงาน	105
17 ผลการตรวจสอบความตรง ของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงภายใน ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ด้านการเติบโต	106
18 รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุที่แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอธิการบดี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	111